

**การเปิดเผยข้อมูลทางสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI:
กรณีศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มดัชนีเซท 100**
**Social and Environmental Disclosure based on GRI guideline: A Case Study of Firms
listed on the Stock Exchange of Thailand in the SET 100 Index Group**

วิริยา จงรักษ์สัตย์¹

Wiriya Chongruksut

Received : November 03, 2017

Revised : December 20, 2017

Accepted : January 11, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มดัชนีเซท 100 (จำนวน 100 บริษัท) จากรายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ และรายงานแห่งความยั่งยืนประจำปี 2557 เครื่องมือในการวิจัยนี้เป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) ที่พัฒนาขึ้นโดยอยู่บนพื้นฐานของรายการที่ควรรายงานตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ด้านและ 48 รายการ งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูลและแยกประเภทของข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อคำนวณดัชนีการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า บริษัทไทยส่วนใหญ่มีระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1 ในระดับต่ำโดยเฉลี่ยไม่เกิน 10% และส่วนใหญ่รายงานข้อมูลเพียงบางประเด็นในแต่ละด้าน โดย กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม (ประเภทธุรกิจปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์) และกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร (ประเภทธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค) มีการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ในทางตรงกันข้าม กลุ่มอุตสาหกรรมบริการมีระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ต่ำสุด หากจำแนกตามประเภทของการรายงานตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI บริษัทในทุกกลุ่มอุตสาหกรรมมีการรายงานด้านสังคมมากกว่าด้านอื่นๆ

ข้อค้นพบดังกล่าวเป็นไปตามทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย บริษัทไทยอาจได้รับแรงกดดันจากผู้มีส่วนได้เสียในการจัดทำรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมต่ำ จึงส่งผลให้จัดทำรายงานตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI อยู่ในระดับต่ำ และประเภทของอุตสาหกรรมอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทไทย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบธรรมที่ว่า อุตสาหกรรมที่มีการดำเนินงานเสี่ยงต่อการสร้างผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูงจะได้รับแรงกดดันมากจากผู้มีส่วนได้เสียภายนอกให้เปิดเผยข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ : การรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม, GRI, ซีเอสอาร์, บริษัทไทย

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการบัญชีคณะบัญชี การเงินและการธนาคาร มหาวิทยาลัยพายัพ email : wiwiya@yahoo.com

ABSTRACT

The purposes of this research are to investigate the social and environmental reporting based on the GRI reporting framework, version 3.1 among firms in the SET 100 index group (100 firms). Based on the GRI reporting guidelines, the checklist, which consisted of 5 aspects and 48 core indicators, was developed as a research instrument to measure the extent of social and environmental reporting. In addition, the content analysis was applied to review and to extract subjects of social and environmental reporting from their annual reports, their annual registration statements, their offering securities statements and their sustainability reports for the year ended 2014. The content analysis was applied to codifying the text of the social and environmental reporting for calculating the social and environmental reporting index. Then, collected data were analyzed by the descriptive statistics.

Research findings showed that the extent of social and environmental reporting among firms in the SET 100 index group was relative low, average not more than 10% and they reported some items in each aspect. The industrial groups (petrochemicals and chemicals sector) and the resource group (energy and utilities sector) had higher level of social and environmental reporting than other industry groups. On the other hand, the service group had the lowest level of reporting. In respect of 5 aspects of GRI reporting, all industry groups had more reported in the social aspect than other aspects.

Research findings of this study were consistent with stakeholder theory in that Thai firms might get low pressure from stakeholders; therefore, they had low level of reporting based on GRI. In addition, the industry group may be a factor affecting the social and environmental reporting of Thai firms. Under legitimacy theory, the industries operating with high risk to social and environmental effect would get high pressure from external stakeholders to disclose social and environmental information.

Keywords :

Social and Environmental Reporting, GRI, CSR, Thai Firms

บทนำ

หลายปีที่ผ่านมา ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ (สุภัทธร ทวีจันทร์, 2556) ทำให้กลุ่มที่ได้รับอิทธิพลจากกิจกรรมขององค์กร ซึ่งเรียกว่ากลุ่มผู้มีส่วนได้เสียได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจของกิจการ (ประจิต หาว์ตร, ศรีณย์ ชูเกียรติและรัตติยา มหัทธโกมล, 2547) การรับรู้และความสนใจในประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) หรือซีเอสอาร์ของผู้มีส่วนได้เสียได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นความหลากหลายของวิธีการจัดเตรียมและการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับซีเอสอาร์ของกิจการ การจัดทำรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร สร้างความเข้าใจในทิศทาง กระบวนการและผลการดำเนินงานซีเอสอาร์ขององค์กรต่อสาธารณะ (สถาบันไทยพัฒน์, 2555ก) และเพิ่มความโปร่งใสตลอดจนปรับปรุงความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสียรวมทั้งเพิ่มภาพพจน์ให้กับกิจการ (Bhattacharyya, 2014)

สำหรับประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้ยกย่องหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการขึ้นเพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้แก่บริษัทจดทะเบียนและกิจการทั่วไป โดยได้ระบุถึงประเด็นด้านการดำเนินงานตามความรับผิดชอบต่อสังคมและให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นการปฏิบัติตามแนวทางการความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างครบถ้วน โดยข้อมูลที่เปิดเผยนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายแล้วยังช่วยในการสอบทานให้ธุรกิจทราบได้ว่าได้ดำเนินการเรื่องสังคมและสิ่งแวดล้อมตรงกับเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ (สุภัทธร ทวีจันทร์, 2556) โดยเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2557 ก.ล.ต. ได้ประกาศ

ให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์และบริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มเติม รวมทั้งนโยบายและการดำเนินงานของบริษัทที่แสดงว่าได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และผู้ที่เกี่ยวข้องไว้ในแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี และรายงานประจำปี (วัชนิพร เศรษฐลักโก และอนุวัฒน์ จงยินดี, 2557)

ถึงแม้ว่า ก.ล.ต. ได้ประกาศให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์และบริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มเติมในรายงานต่างๆ แต่การจัดทำรายงานดังกล่าวเป็นเพียงการรวบรวมการเคลื่อนไหวของการดำเนินกิจกรรมด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมในรอบปี โดยเนื้อหาของรายงานส่วนใหญ่เน้นการเปิดเผยผลการดำเนินงานในเชิงผลผลิตแทนที่จะเป็นผลลัพธ์หรือผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของกิจการ ในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง (สถาบันไทยพัฒน์, 2554) ดังนั้น กรอบการจัดทำรายงานสาธารณะที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วโลกคือกรอบการจัดทำรายงานขององค์กรแห่งความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล (Global Reporting Initiative: GRI) (สถาบันไทยพัฒน์, 2554; Joshi and Krishnan, 2010) ซึ่งการจัดทำรายงานตามแนวทางของ GRI จะชี้ให้เห็นถึงวิธีการวางแผนและการกำหนดให้การจัดทำรายงานเป็นกระบวนการมากกว่าที่จะทำเป็นโครงการ (สถาบันไทยพัฒน์, 2554) สำหรับประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามแนวปฏิบัติของ GRI ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการรายงานข้อมูลทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 Index ตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มดัชนีเซท 100

ทบทวนวรรณกรรม

ความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ (Corporate Social Responsibility-CSR)

หน่วยงานหลายแห่งได้กำหนดคำนิยามของ “ความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ” หรือ ซีเอสอาร์ ไว้หลากหลายความหมาย แต่ก็มีเนื้อหาความหมายที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถสรุปคำนิยามของซีเอสอาร์ ไว้อย่างกว้างๆ ว่า “ซีเอสอาร์” คือ พฤติกรรมทางจริยธรรมขององค์กรที่มีต่อสังคม ซึ่งผู้บริหารขององค์กรจะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ที่มีส่วนได้เสียอย่างชอบธรรมในธุรกิจ นอกเหนือจากกลุ่มผู้ถือหุ้น (WBCSD, 1999) ในปี 2550 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้จัดตั้งสถาบันธุรกิจเพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility Institute: CSRI) เพื่อส่งเสริมแนวคิดและการดำเนินงานเกี่ยวกับซีเอสอาร์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Rajanakorn, 2012) แต่อย่างไรก็ตาม บริษัทไทยจำนวนมากยังไม่ชัดเจนในเรื่องคำจำกัดความและขอบเขตของซีเอสอาร์ รวมทั้งมีการแปลความหมายของซีเอสอาร์ แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของธุรกิจ (Prayukvong and Olsen, 2009) สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับ CSR ในประเทศไทย ถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย (เสาวรส กรรณชิตและมัทนชัย สุทธิพันธุ์, 2557; Suttipun and Stanton, 2012a) และซีเอสอาร์ใน

ประเทศไทย (Sukcharoensin, 2012; Krongkaew-araya and Settasakko, 2013; Udomkit, 2013; The CSR Asia Center at AIT, 2010) แต่ขอบเขตของงานวิจัยดังกล่าวก็ยังจำกัดอยู่มาก

การรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม

ถึงแม้ว่าข้อมูลทางการเงินจะเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นรายการหนึ่งที่ใช้ประกอบการเงินต่างให้ความสนใจ (ชุตินา ศรีสันติเวศน์ และธำรงค์ศักดิ์ เศรษฐเลข, 2558) แต่ข้อมูลดังกล่าวไม่สามารถเอื้ออำนวยให้นักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ สามารถประเมินกิจกรรมสังคมและสิ่งแวดล้อมของกิจการได้ (Darus et al., 2009)

โดยทั่วไป “การรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม” มักจะถูกกล่าวถึงในชื่อ “การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ” (Corporate Social Responsibility reporting: CSR reporting) (Deegan, 2007) Gray et al. (1987; 24) ได้ให้คำนิยามของการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการหรือซีเอสอาร์ว่า “เป็นกระบวนการจัดเตรียมข้อมูลที่มุ่งแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมักจะถูกจัดเตรียมไว้ในรายงานประจำปี รายงานหรือสิ่งพิมพ์พิเศษ หรือเอกสารประชาสัมพันธ์ที่เน้นทางสังคม” อาจกล่าวได้ว่าการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการเป็นวิธีการสื่อสารของกิจการกับผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางสังคมของกิจการ ซึ่งการรายงานดังกล่าวจะช่วยสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับกิจการ (Kavitha and Anita, 2011) โดยปกติการเปิดเผยกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการหรือการดำเนินงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมักจะเปิดเผยกิจกรรมดังกล่าวในรายงานประจำปี (Annual report) แต่ถ้ากิจการไม่เปิดเผยในรายงานประจำปีก็สามารถเปิดเผยกิจกรรมเหล่านั้นไว้ในรายงานแยกฉบับต่างหาก ซึ่งเรียกว่า รายงานสังคมและ

สิ่งแวดล้อม (Social and environmental reports) หรือรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ หรือที่เรียกสั้นๆ ว่ารายงานซีเอสอาร์ (CSR reports) หรือรายงานแห่งความยั่งยืน (Sustainability report) (Sutantoputra, 2009; สถาบันไทยพัฒน์, 2555ค)

Douglas, Doris and Johnson (2004) กล่าวว่า การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมจะแตกต่างกันในแต่ละประเทศ เนื่องจากนโยบายของรัฐบาล ความแตกต่างของวัฒนธรรมและการพัฒนาทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศแตกต่างกัน ดังนั้นการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย อาจจะแตกต่างจากการรายงานข้อมูลดังกล่าว ในประเทศอื่นๆ การศึกษานี้จึงมุ่งศึกษาการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยจากรายงานประจำปี รายงานแห่งความยั่งยืน แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

กรอบการจัดทำรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม

การจัดทำรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถทำได้หลายรูปแบบ ตามหลักการกฎเกณฑ์เงื่อนไขของหน่วยงานหรือองค์กรหรือรัฐที่กิจการอยู่ภายใต้การกำกับดูแล อีกทั้งการจัดทำรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมหรือรายงานแห่งความยั่งยืนในประเทศไทยยังเป็นเพียงการจัดทำรายงานด้วยความสมัครใจ ไม่มีกฎระเบียบบังคับให้ทำ (สถาบันไทยพัฒน์, 2555ข) อย่างไรก็ตาม สถาบันไทยพัฒน์ (2555จ) ยืนยันว่า “การจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนควรอิงกับมาตรฐาน/แนวทางการรายงานใดๆ ที่ได้รับการยอมรับ หรืออย่างน้อยที่สุดควรมีการแสดงและเปิดเผยข้อมูลที่ครบถ้วนตามประเด็นสำคัญที่ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรืออยู่ในความสนใจ รวมถึงมีคุณภาพโปร่งใส” ปัจจุบันมีหน่วยงานที่พัฒนา

กรอบการรายงานหรือข้อเสนอแนะเชิงมาตรฐานการจัดทำรายงานทั้งระดับประเทศ (เช่น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือ ก.ล.ต. เป็นต้น) และระดับสากล (เช่น องค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (ISO) GRI เป็นต้น) แต่กรอบการจัดทำรายงานสาธารณะที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วโลกคือกรอบการจัดทำรายงานขององค์กรแห่งความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล (Global Reporting Initiative: GRI) (สถาบันไทยพัฒน์, 2554; Joshi and Krishnan, 2010) ซึ่งเป็นผลของความร่วมมือกันระหว่างผู้มีส่วนได้เสียหลายเชื้อชาติหลายกลุ่มในการพัฒนาบรรทัดฐานของการจัดทำรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมให้มีความสอดคล้องกับผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม (Schwindenhammer, 2013)

องค์กรแห่งความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล เป็นองค์กรอิสระ ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1997 โดยความร่วมมือระหว่าง The Coalition for Environmentally Responsible Economic (CERES) กับสำนักงานโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (สถาบันไทยพัฒน์, 2554; Sherman, 2009) หลักการของ GRI มีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้การจัดทำรายงานเกิดความโปร่งใสและเป็นที่น่าเชื่อถือต่อผู้มีส่วนได้เสีย หัวใจของการจัดทำรายงานตามกรอบของ GRI มิได้อยู่ที่การจัดทำเพื่อให้ได้เล่มรายงานเป็นผลลัพธ์หลัก แต่เป็นการใช้กระบวนการของการจัดทำรายงานมาสร้างคุณค่าให้แก่องค์กรในบริบทของความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มของกิจการ ไม่ได้จำกัดเฉพาะการสร้างมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้นหรือนักลงทุน แต่ยังรวมถึงลูกค้า ผู้ส่งมอบคุณค่า ชุมชน สิ่งแวดล้อมและสังคมโดยรวม ซึ่งการจัดทำรายงานตามแนวทางของ GRI จะชี้ให้เห็นถึงวิธีการวางแผนและการกำหนดให้การจัดทำรายงานเป็นกระบวนการมากกว่าที่จะทำเป็นโครงการ (สถาบันไทยพัฒน์, 2554) GRI ได้พัฒนาแนวปฏิบัติการจัดทำ

รายงานตามหลักไตรกัปปิยะ (Triple Bottom Line: TBL) ซึ่งพัฒนาครั้งแรกโดย John Elkington (1997) GRI ได้กำหนดตัวชี้วัดของการรายงานตามหลัก TBL โดยจำแนกหัวข้อการรายงานเป็น 3 หัวข้อคือมุมมองด้านเศรษฐกิจ มุมมองด้านสังคมและมุมมองด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งตัวชี้วัดนี้จะทำให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ (มัทนชัย สุทธิพันธ์, 2556) GRI ได้ประกาศแนวทางการจัดทำรายงานครั้งแรกในปี พ.ศ. 2543 (ปี ค.ศ. 2000) เรียกว่าฉบับ 1 ต่อมาได้ประกาศแนวทางการรายงานฉบับ 2 ในปี 2545 (ปี ค.ศ. 2002) ตามด้วยฉบับ 3 ในปี 2549 (ปี ค.ศ. 2006) โดยได้มีการปรับปรุงเป็นฉบับ 3.1 ในปี 2554 (ปี ค.ศ. 2011)

กรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1 มีจำนวน 84 ตัวชี้วัด ประกอบด้วยตัวชี้วัดหลัก (Core indicators) จำนวน 55 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ 7 ตัวชี้วัด ด้านสังคม 31 ตัวชี้วัด และด้านสิ่งแวดล้อม 17 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดเพิ่มเติม (Additional indicators) จำนวน 29 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ 2 ตัวชี้วัด ด้านสังคม 14 ตัวชี้วัด และด้านสิ่งแวดล้อม 13 ตัวชี้วัด (สถาบันไทยพัฒน์, 2555) โดยตัวชี้วัดแต่ละประเภทจะครอบคลุมการเปิดเผยข้อมูลแนวทางการจัดการและชุดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลักและตัวชี้วัดเพิ่มเติมที่สอดคล้องกัน ซึ่งตัวชี้วัดหลักเป็นการรายงานข้อมูลที่สะท้อนถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคมที่เกิดจากกิจการอย่างมีนัยสำคัญ หรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีส่วนได้เสีย GRI เชื่อว่าตัวชี้วัดหลักเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการเปิดเผยข้อมูลสาระสำคัญส่วนใหญ่ขององค์กร และถือเป็นตัวชี้วัดที่องค์กรควรยึดถือปฏิบัติ หรือเป็นตัวชี้วัดสำคัญสำหรับการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนของ GRI (สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, 2555) ดังนั้นงานวิจัยนี้

จึงศึกษาการเปิดเผยข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามตัวชี้วัดหลักด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมตามกรอบของ GRI ฉบับ 3.1

ตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อมของ GRI ครอบคลุมผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยนำเข้า เช่น วัสดุ พลังงาน น้ำ เป็นต้น ผลผลิต เช่น การปล่อยก๊าซ น้ำทิ้ง ของเสีย เป็นต้น ความหลากหลายทางชีวภาพและการปฏิบัติทางสิ่งแวดล้อมรวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ตัวชี้วัดด้านสังคมแบ่งประเภทเพิ่มเติมเป็นด้านการปฏิบัติต่อแรงงานและงานที่มีคุณค่า ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสังคม และด้านความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ ตัวชี้วัดด้านการปฏิบัติต่อแรงงานและงานที่มีคุณค่ามีหมวดจำเพาะภายใต้กลุ่มแรงงาน และมีพื้นฐานมาจากมาตรฐานสากลที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ตัวชี้วัดด้านสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับ สิทธิมนุษยชน แรงงานและเสรีภาพ ในขณะที่ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานด้านสังคมมุ่งไปที่ผลกระทบขององค์กรต่อชุมชนท้องถิ่น และความเสียหายที่อาจเกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับสถาบันทางสังคมอื่น ส่วนตัวชี้วัดผลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์จะกล่าวถึงสินค้าและบริการขององค์กรที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพความปลอดภัยและการให้ข้อมูลทางการตลาดต่อลูกค้า

GRI ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการและอุตสาหกรรมต่างๆ ว่าเป็นแนวทางการจัดทำรายงานที่ครอบคลุมที่สุดและมีมาตรฐานสูงสุดสำหรับการจัดทำรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม (Joshi and Kriahnan, 2010) สำหรับประเทศไทย แนวโน้มการใช้กรอบการจัดทำรายงานของ GRI เพื่อเป็นพื้นฐานในการวัดผลการดำเนินงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของกิจการเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่ปี 2549 ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมของกิจการตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม

การเปิดเผยข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีเดียว (Suttipun and Stanton, 2012a: 19) นักวิจัยหลายท่าน (Suttipun and Stanton, 2012b; Reverte, 2009; Laan, 2009; วิภา จงรักษัตย์, 2008; Ratanajongkol et al., 2006; Deegan, 2002) ได้ใช้ทฤษฎีมากกว่า 1 ทฤษฎีในการอธิบายขอบเขตและเนื้อหาของ การเปิดเผยข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม ทฤษฎีที่ถูกอ้างถึงมากที่สุด คือทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบธรรมและทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Suttipun and Stanton, 2012a)

ดังนั้นในการศึกษานี้จึงใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบธรรมและทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียเป็นทฤษฎีหลักในการอธิบายการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม

(1) ทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบธรรม (Legitimacy theory)

Suchman (1995) ให้คำนิยาม “ความชอบธรรม” ไว้ว่าเป็นการรับรู้โดยทั่วไปว่าการดำเนินงานขององค์กรจะต้องถูกต้องหรือเหมาะสมภายใต้ระบบความเชื่อถือ คุณค่าและบรรทัดฐานของสังคม ทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบธรรมนี้ยอมรับว่าองค์กรเป็นส่วนหนึ่งของระบบทางสังคม (Deegan, 2002) และล้อมรอบด้วยสัญญาทางสังคมที่กิจการจะต้องดำเนินงานเพื่อตอบสนองความคาดหวังของสังคม (Reverte, 2009) และการกระทำที่ถูกต้องและเหมาะสมขององค์กรภายในระบบกฎเกณฑ์ทางสังคม คือ ความชอบธรรมขององค์กร (Perrow, 1970) การรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นวิธีการหลักที่องค์กรใช้ในการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสีย (Tregidga, et al., 2017) ยิ่งองค์กรได้รับแรงกดดันจากผู้มีส่วนได้เสียภายนอกมาก องค์กรก็จะมีการเปิดเผยข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมมาก และการ

เปิดเผยข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมมากจะเป็นหนทางนำไปสู่การสร้างความชอบธรรมให้กับองค์กร (Campbell et al., 2003)

ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมผ่านรายงานประจำปีเป็นวิธีหนึ่งในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับการใช้กลยุทธ์ความชอบธรรม (Lindblom, 1994) และเป็นวิธีการหนึ่ง ที่องค์กรจะยังคงความชอบธรรมต่อสาธารณะได้ (O'Donovan, 2000) เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นการส่งข่าวสารขององค์กรไปยังผู้ใช้ข้อมูลและผู้ใช้รายงานขององค์กร รวมทั้งเป็นการช่วยลดแรงกดดันจากสาธารณะ (O'Donovan, 2000) นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมยังเป็นการจัดการเชิงกลยุทธ์ขององค์กรในการสร้างความชอบธรรม เพื่อให้สังคมรับทราบว่าองค์กรได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และความคาดหวังของสังคม (Deegan, 2002)

(2) ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder theory)

ผู้มีส่วนได้เสียของกิจการ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลหรือได้รับผลกระทบจากความสำเร็จจากการดำเนินงาน การตัดสินใจ นโยบายหรือเป้าหมายขององค์กร ซึ่งได้แก่ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ ผู้จัดการหน่วยงานของรัฐ ลูกค้า คู่แข่ง ลูกจ้างและครอบครัวของลูกจ้าง สื่อ ชุมชนท้องถิ่นและองค์กรสาธารณะ (Deegan, 2001) ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียยอมรับความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและผู้มีส่วนได้เสียและความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ และจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อ (Gray and Adams., 1996) ความคาดหวังของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเหล่านี้จึงมีผลกระทบต่อการดำเนินงานและนโยบายของการเปิดเผยข้อมูลขององค์กรแตกต่างกัน (Deegan, 2002) ดังนั้นกิจการจึงมีภาระรับผิดชอบที่จะต้อง

ตอบสนองความต้องการต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย (อนันตชัย ยุธประถม, 2550) การเปิดเผยข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปีจึงเป็นวิธีการตอบสนองความต้องการต่อผู้มีส่วนได้เสีย (Roberts, 1992) Reverte (2009) และ Deegan (2002) อ้างว่า ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียมีแนวคิดบางส่วนที่ซ้ำซ้อนกับทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบธรรม กล่าวคือ ทั้ง 2 ทฤษฎีมีแนวคิดพื้นฐานว่าองค์กรเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมที่องค์กรตั้งอยู่และสร้างผลกระทบ ตามทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบธรรม เป้าหมายสูงสุดขององค์กรคือการได้รับการยอมรับจากสังคมว่ามีความชอบธรรม ซึ่งองค์กรสามารถสร้างความชอบธรรมจากผู้มีส่วนได้เสียขององค์กร ขณะเดียวกันตามทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย ผู้มีส่วนได้เสียมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจว่าองค์กรมีความชอบธรรมหรือไม่ อาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบธรรมเป็นทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายการเปิดเผยข้อมูลทางสังคมของกิจการด้วยความสมัครใจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการของความชอบธรรม ในขณะที่ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสียใช้ในการอธิบายการเปิดเผยข้อมูลทางสังคม อันเนื่องมาจากการได้รับการเรียกร้องจากผู้มีส่วนได้เสีย

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีทั้งสองเป็นการเชื่อมโยงองค์กรกับสภาพแวดล้อมการดำเนินงานขององค์กร และสนับสนุนให้มีการเปิดเผยข้อมูลทางสังคมและสิ่งแวดล้อม (Laan, 2009) ดังนั้น การศึกษานี้จึงอ้างทฤษฎีทั้งสองประกอบการศึกษาเพื่อใช้อธิบายวิธีปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย

วิธีการวิจัย

1. ประชากร ประชากรในการศึกษานี้ประกอบด้วยบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่ม SET 100 Index จำนวน 100 บริษัท จากการคำนวณค่าดัชนีระหว่าง 1 กรกฎาคม

2557 ถึง 31 ธันวาคม 2557 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558) เหตุผลหลักที่เลือกบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจากบริษัทเหล่านี้มีขนาดค่อนข้างใหญ่และข้อมูลของบริษัทสามารถเข้าถึงได้ง่ายจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ บริษัทเหล่านี้มีมูลค่าหุ้นสามัญตามราคาตลาดสูง การซื้อขายหุ้นมีสภาพคล่องสูงอย่างสม่ำเสมอและมีการกระจายของผู้ถือหุ้นรายย่อยอย่างเหมาะสม (ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน, 2557)

2. เครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและประเมินระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบตรวจรายการ (Check list) ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาโดยอยู่บนพื้นฐานของรายการที่ควรรายงานตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1 เนื่องจาก GRI ชี้ว่าตัวชี้วัดหลักเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการเปิดเผยข้อมูลสาระสำคัญขององค์กร ดังนั้นแบบตรวจรายการในการศึกษานี้จะกำหนดรายการตามตัวชี้วัดหลัก (Core indicators) ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้น ซึ่งประกอบด้วยรายการด้านสังคม 31 รายการ และด้านสิ่งแวดล้อม 17 รายการ รวมเป็น 48 รายการ โดยแยกเป็น 5 ด้านได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการปฏิบัติต่อแรงงานและงานที่มีคุณค่า ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสังคม และด้านความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ ในการดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแบบตรวจรายการที่สร้างขึ้นนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีและด้านการเงินจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่ารายการในแบบตรวจรายการวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการจะศึกษาหรือไม่ โดยกำหนดเกณฑ์ความสอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่านในแต่ละรายการ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี รายงานแห่งความยั่งยืน แบบแสดงรายการข้อมูล และแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ ประจำปี 2557 ของบริษัทในกลุ่ม SET 100 Index เพื่อให้เพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมในงานวิจัยครั้งนี้

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาได้นำเอาวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) มาใช้ในการวิเคราะห์และประเมินระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทตามแบบตรวจรายการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เพื่อกำหนดดัชนีการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากวิธีนี้จะลดและหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดจากความคิดเห็นส่วนตัว (Abbott and Monsen, 1979)

การวิจัยนี้ได้ใช้ดัชนีการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม (Social and Environmental Reporting Index: SER Index) ตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1 ซึ่งวิธีคำนวณดัชนีการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมได้พัฒนามาจาก Bhattacharyya (2014) Rouf (2011) Gamerschlag et al. (2011) และ Mohd Ghazali (2007) ซึ่งคำนวณในรูปอัตราส่วนของคะแนนรวมที่แต่ละบริษัทได้รับจริงกับคะแนนรวมสูงสุดที่คาดว่าจะได้รับ การให้คะแนนการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมมีหลักเกณฑ์คือ หากบริษัทมีการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี

และรายงานแห่งความยั่งยืนประจำปี 2557 รวมทั้งแบบแสดงรายการข้อมูลตามรายการที่กำหนดไว้ในแบบตรวจรายการ บริษัทจะได้รับคะแนนเท่ากับ 1 ในทางตรงกันข้าม หากไม่มีการรายงานข้อมูลตามรายการที่กำหนดไว้ บริษัทจะได้รับคะแนนเท่ากับ 0 ซึ่งในงานวิจัยนี้ บริษัทจะมีคะแนนรวมสูงสุดเท่ากับ 48 คะแนน พิจารณาตามรายการ 48 รายการในแบบตรวจรายการและในทุกบริษัทคะแนนรวมสูงสุดจะมีค่าไม่เกิน 48 คะแนน หลังจากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ดัชนีการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมของแต่ละบริษัทสามารถคำนวณจากสูตรดังต่อไปนี้

$$\text{SER Index} = \text{AS/TS}$$

SER Index = ดัชนีการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม

AS = คะแนนจริงที่แต่ละบริษัทได้รับ

TS = คะแนนรวมสูงสุดที่แต่ละบริษัทควรจะได้รับ

โดยที่ $0 \leq \text{SER Index} \leq 1$

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏว่า บริษัทในกลุ่ม SET 100 Index ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ (26%) รองลงมาอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง (24%) (ตารางที่ 1) หากพิจารณาตามประเภทธุรกิจ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมและประเภทธุรกิจ

กลุ่มอุตสาหกรรม	ประเภทธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรและอาหาร:	ธุรกิจการเกษตร	2	2.0
	อาหารและเครื่องดื่ม	6	6.0
		8	8.0
ธุรกิจการเงิน:	เงินทุนและหลักทรัพย์	2	2.0
	ธนาคาร	9	9.0
	ประกันภัยและประกันชีวิต	1	1.0
		12	12.0
สินค้าอุตสาหกรรม:	ยานยนต์	0	0
	บรรจุภัณฑ์	0	0
	วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร	0	0
	ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	2	2.0
	เหล็ก	0	0
		2	2.0
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง:	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	15	15.0
	วัสดุก่อสร้าง	3	3.0
	บริการรับเหมาก่อสร้าง	6	6.0
		24	24.0
ทรัพยากร:	พลังงานและสาธารณูปโภค	16	16.0
	เหมืองแร่	0	0
		16	16.0
บริการ:	การท่องเที่ยวและสันทนาการ	2	2.0
	การแพทย์	3	3.0
	ขนส่งและโลจิสติกส์	9	9.0
	พาณิชย์	9	9.0
	สื่อและสิ่งพิมพ์	3	3.0
		26	26.0
เทคโนโลยี:	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	4	4.0
	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	8	8.0
		12	12.0
รวม		100	100.0

นอกจากนี้ยังพบว่า บริษัทไทยส่วนใหญ่ มีการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนฉบับแยกต่างหาก เพียง 35 ราย แสดงว่า บริษัทไทยส่วนใหญ่ยังไม่มี การจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนฉบับแยกต่างหาก

จากรายงานประจำปี และบริษัทที่มีการจัดทำรายงาน แห่งความยั่งยืนฉบับแยกต่างหากส่วนใหญ่จะอยู่ใน กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน กลุ่มอุตสาหกรรม ทรีฟายากร และกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ (ตารางที่ 2)

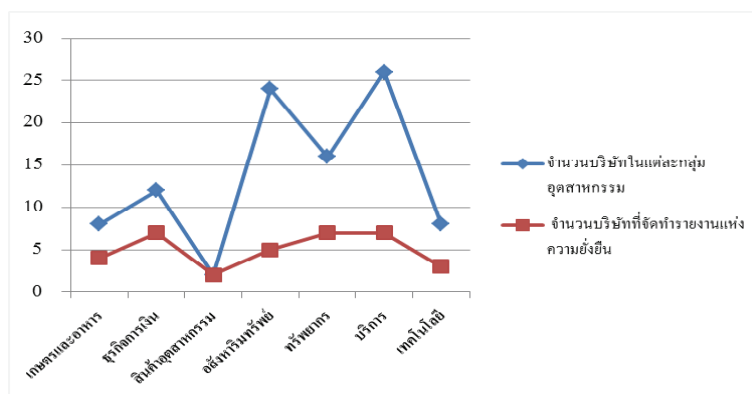
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนฉบับแยกต่างหาก (N = 100)

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนบริษัท ในแต่ละกลุ่ม อุตสาหกรรม (N)	จำนวนบริษัท ที่จัดทำรายงาน แห่งความยั่งยืน (N)	ร้อยละ (ของบริษัท ที่จัดทำรายงาน แห่งความยั่งยืน)	ร้อยละ (แยกตามกลุ่ม อุตสาหกรรม)
เกษตรและอาหาร	8	4	11.43	50.00
ธุรกิจการเงิน	12	7	20.00	58.33
สินค้าอุตสาหกรรม	2	2	5.71	100.00
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	24	5	14.29	20.83
ทรัพยากร	16	7	20.00	43.75
บริการ	26	7	20.00	26.92
เทคโนโลยี	8	3	8.57	37.50
	100	35	100%	

*จำนวนบริษัทที่จัดทำรายงานแห่งความยั่งยืน ÷ จำนวนบริษัทในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมใน SET 100 Index

ภาพที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนบริษัท ที่จัดทำรายงานความยั่งยืนในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งว่าบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรมใน

กลุ่ม SET 100 Index ทั้งหมดมีการจัดทำรายงาน แห่งความยั่งยืนฉบับแยกต่างหาก

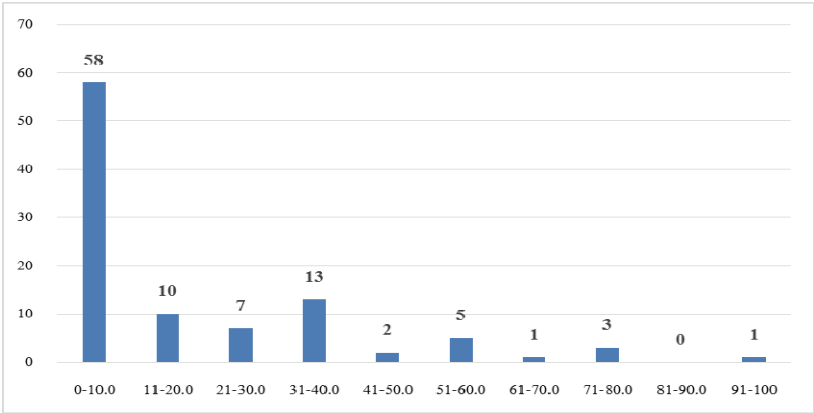
ภาพที่ 1 เปรียบเทียบจำนวนบริษัทที่จัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

จากการศึกษาระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1 มีข้อค้นพบที่โดดเด่น คือ บริษัทไทยส่วนใหญ่มีระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI อยู่ในระดับ 0-10% มีเพียง 10% เท่านั้นที่มีการ

รายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI อยู่ในระดับเกิน 50% และมีเพียงบริษัทเดียวที่รายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ในระดับ 97.92% (คือ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)) (ตารางที่ 3 และภาพที่ 2)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของบริษัทจำแนกตามระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI (N=100)

ระดับการรายงานข้อมูลสังคม และสิ่งแวดล้อม (%)	บริษัทที่รายงานข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ
0 - 10	58	58.00
11 - 20	10	10.0
21 - 30	7	7.0
31 - 40	13	13.0
41 - 50	2	2.0
51 - 60	5	5.0
61 - 70	1	1.0
71 - 80	3	3.0
81 - 90	0	0.0
91 - 100	1	1.0
รวม	100	100.0

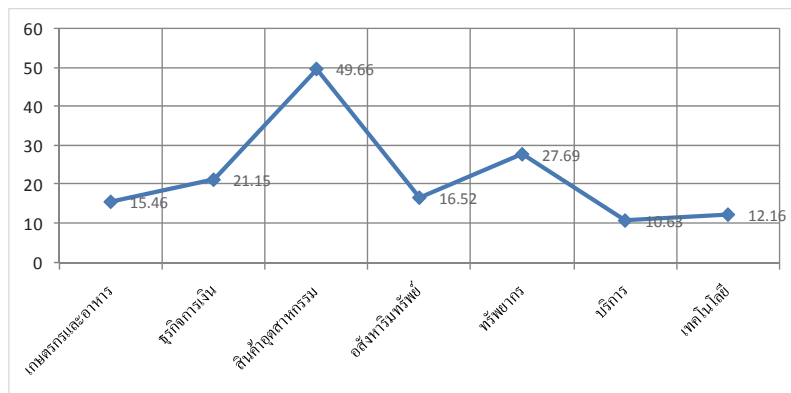
ภาพที่ 2 แสดงจำนวนบริษัทที่รายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบ GRI

หากพิจารณาจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่าบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม (ประเภทธุรกิจปิโตรเคมี และเคมีภัณฑ์) มีการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1 สูงกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ โดยอยู่ในระดับเกือบ 50% (ตารางที่ 4) และสูงกว่า กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร (ประเภทธุรกิจพลังงาน และสาธารณูปโภค) เกือบ 1 เท่า ในขณะที่กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ มีระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI น้อยที่สุด (ภาพที่ 3) ข้อค้นพบนี้ไม่ได้แตกต่างจากผลการศึกษาของ Wuttichindanon (2017) และ Suttipun (2012) ที่พบว่าบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอุตสาหกรรม

ทรัพยากรมีระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามแนวการจัดทำรายงานตามหลักไตรภพ (Triple Bottom Line Reporting) สูงกว่าบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรมีการดำเนินงานที่มีผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากกว่าอุตสาหกรรมอื่น จึงได้รับการจับตามองจากชุมชนและสังคมมากกว่า อุตสาหกรรมอื่น (บรรณภาพ สมเสร็จ, ภิรายุ แสนบุตดา, และมนวิภา ผดุงสิทธิ์; 2556) ในขณะที่การดำเนินงานของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการมีผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย จึงมีการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมน้อย (Suttipun, 2012)

ตารางที่ 4 ระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	ระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
เกษตรและอาหาร	15.46%	.15057
ธุรกิจการเงิน	21.15%	.22146
สินค้าอุตสาหกรรม	49.66%	.01216
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	16.52%	.22980
ทรัพยากร	27.69%	.26512
บริการ	10.63%	.11607
เทคโนโลยี	12.16%	.09598

ภาพที่ 3 การเปรียบเทียบระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบ GRI จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

เนื่องจากกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1 ประกอบด้วยรายการที่ควรรายงานอยู่ 5 ด้าน หากพิจารณาจำแนกตามองค์ประกอบแต่ละด้านของกรอบการจัดทำรายงานของ GRI (ตารางที่ 5) พบว่าบริษัทส่วนใหญ่ในกลุ่ม SET 100 Index มีระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมในด้านสังคมมากกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งมีระดับการรายงานข้อมูลเฉลี่ย 28.00% (S.D. = 0.27010) โดยมีระดับการรายงานข้อมูลอยู่ระหว่าง 0-100% ซึ่งมากกว่าด้านสิ่งแวดล้อมเกือบ 1 เท่า ในทางตรงกันข้ามบริษัท

ส่วนใหญ่มีการรายงานข้อมูลในด้านความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ในระดับต่ำสุดเฉลี่ย 9.5% ทำนองเดียวกับผลการศึกษาของ Zhang (2013) ซึ่งศึกษาการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1 ในประเทศจีน ที่พบว่า บริษัทส่วนใหญ่ในกลุ่มอุตสาหกรรมของจีนมีการรายงานข้อมูลด้านความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ในระดับต่ำสุดเช่นกัน แต่มีการรายงานข้อมูลด้านการปฏิบัติต่อแรงงานและงานที่มีคุณค่ามากที่สุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ในแต่ละด้าน

การรายงานในแต่ละด้าน	ค่าต่ำสุด (Min)	ค่าสูงสุด (Max)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
1. ด้านสิ่งแวดล้อม	0	0.941	0.1588	.25076
2. ด้านการปฏิบัติต่อแรงงานและงานที่มีคุณค่า	0	1	0.2290	.26411
3. ด้านสิทธิมนุษยชน	0	1	0.1066	.19011
4. ด้านสังคม	0	1	0.2800	.27010
5. ด้านความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์	0	1	0.0950	.20652
รวม	0	0.988	0.1739	.19992

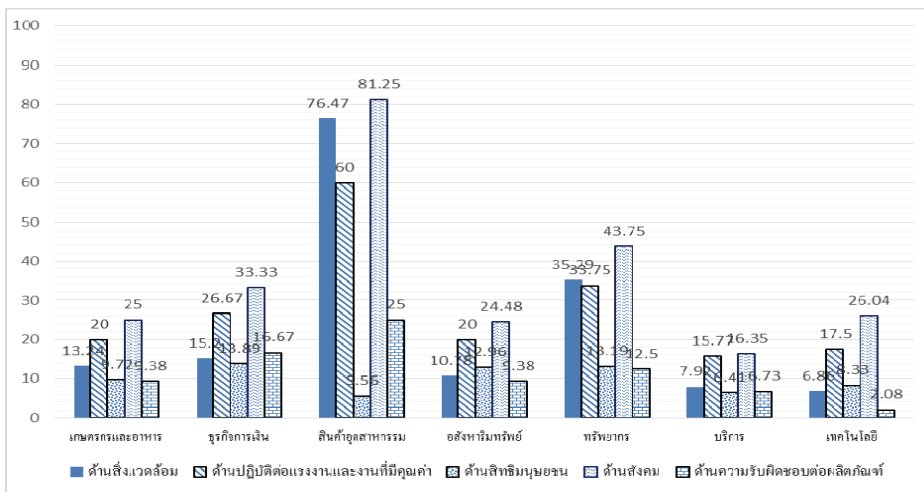
เมื่อพิจารณาจำแนกตามองค์ประกอบ แต่ละด้านของการรายงานข้อมูลและจำแนกตาม กลุ่มอุตสาหกรรม (ตารางที่ 6) มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ บริษัทในทุกกลุ่มอุตสาหกรรมมีระดับการ รายงานข้อมูลตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ด้านสังคมมากกว่าด้านอื่นๆ โดยภาพที่ 4 แสดงให้เห็นว่า บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม มีระดับการรายงานข้อมูลด้านสังคมมากที่สุด (81.25%) ในขณะที่บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร และกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน มีระดับการ รายงานข้อมูลด้านสังคมเพียง 43.75% และ 33.33% ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามระดับการรายงานข้อมูล ด้านสิทธิมนุษยชน ในทุกอุตสาหกรรมยังคงอยู่ใน ระดับต่ำ นอกจากนี้กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการรายงาน ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการปฏิบัติต่อแรงงานและ งานที่มีคุณค่า ด้านสังคม และด้านความรับผิดชอบต่อ

ต่อผลิตภัณฑ์มากที่สุด คือ กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้า อุตสาหกรรม (ประเภทธุรกิจปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์) อาจเป็นไปได้ว่าบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้า อุตสาหกรรมในกลุ่ม SET 100 Index มีเพียง 2 ราย และเป็นบริษัทในธุรกิจปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ ซึ่งการ ดำเนินงานของบริษัทในธุรกิจดังกล่าวมีผลกระทบต่อ สังคมและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างมาก และถูกจับตามอง จากผู้มีส่วนได้เสีย

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับ ความชอบธรรมที่ว่า อุตสาหกรรมที่มีการดำเนินงาน เสี่ยงต่อการสร้างผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ค่อนข้างสูง จะได้รับแรงกดดันจากผู้มีส่วนได้เสีย ภายนอกมาก ดังนั้นบริษัทจะพยายามดำเนินกิจกรรม ภายใต้บรรทัดฐานของสังคมเพื่อตอบสนองความ คาดหวังของสังคมและให้ได้รับการยอมรับจาก บุคคลภายนอกกว่ามีการดำเนินงานที่มีความชอบธรรม (Deegan, 2001)

ตารางที่ 6 แสดงสรุปการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	ระดับการรายงานข้อมูล (%)				
	ด้านสิ่งแวดล้อม	ด้านปฏิบัติต่อ แรงงานและงานที่มีคุณค่า	ด้านสิทธิมนุษยชน	ด้านสังคม	ด้านความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์
เกษตรและอาหาร	13.24	20.00	9.72	25.00	9.38
ธุรกิจการเงิน	15.20	26.67	13.89	33.33	16.67
สินค้าอุตสาหกรรม	76.47	60.00	5.56	81.25	25.00
อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง	10.78	20.00	12.96	24.48	9.38
ทรัพยากร	35.29	33.75	13.19	43.75	12.50
บริการ	7.92	15.77	6.41	16.35	6.73
เทคโนโลยี	6.86	17.50	8.33	26.04	2.08

ภาพที่ 4 การเปรียบเทียบการรายงานข้อมูลทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในแต่ละด้านตามกรอบ GRI จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

การอภิปราย สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1 ของบริษัทในกลุ่ม SET 100 Index พบว่า บริษัทในกลุ่ม SET 100 Index ส่วนใหญ่มีระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1 ในระดับต่ำโดยเฉลี่ยไม่เกิน 10% ตามทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย การได้รับการเรียกร้องจากผู้มีส่วนได้เสียจะสร้างแรงกดดันให้บริษัทต้องเปิดเผยข้อมูลทางสังคม ดังนั้นบริษัทไทยอาจได้รับแรงกดดันต่ำในการจัดทำรายงานตามกรอบของ GRI จากผู้มีส่วนได้เสีย และยังไม่มีความกดดันหรือข้อบังคับทางกฎหมายให้บริษัทไทยจัดทำรายงานตามกรอบของ GRI (Suttipun and Stanton, 2012c) จึงส่งผลให้บริษัทไทยมีการจัดทำรายงานตามกรอบดังกล่าวในระดับค่อนข้างต่ำมาก

ภายใต้ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นวิธีการหนึ่งในการตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย (Roberts, 1992) และกิจการมักจะมีการเปิดเผยข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อม เนื่องมาจากการได้รับการเรียกร้องจากผู้มีส่วนได้เสีย (Laan, 2009) โดยกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม (ประเภทธุรกิจปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์) และกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร (ประเภทธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค) มีการรายงานข้อมูลโดยเฉพาะด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ประเภทของอุตสาหกรรมมีผลต่อกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (บุญภพ สมเศรษฐ์ และคณะ; 2556) หากจำแนกตามด้านของการจัดทำรายงานของ GRI พบว่าบริษัทในทุกกลุ่มอุตสาหกรรมมีระดับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI ฉบับ 3.1

ด้านสังคมมากกว่าด้านอื่นๆ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบธรรมที่ว่าอุตสาหกรรมที่มีการดำเนินงานเสี่ยงต่อการสร้างผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูง จะได้รับแรงกดดันจากผู้มีส่วนได้เสียภายนอกมาก ดังนั้นบริษัทจะพยายามดำเนินกิจกรรมภายใต้บรรทัดฐานของสังคมเพื่อตอบสนองความคาดหวังของสังคมและให้ได้รับการยอมรับจากบุคคลภายนอกกว่ามีการดำเนินงานที่มีความชอบธรรม (Deegan, 2001)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับตลาดหลักทรัพย์หรือหน่วยงานกำกับดูแล

1. บริษัทในกลุ่ม SET 100 Index ส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืน และมีการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมภายใต้หัวข้อหนึ่งในรายงานประจำปีเท่านั้น เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายหรือข้อบังคับให้บริษัทจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนเป็นเพียงให้จัดทำโดยความสมัครใจ ดังนั้นหน่วยงานกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ควรออกข้อบังคับหรือกฎหมายให้บริษัทดังกล่าวจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืน เนื่องจากรายงานประจำปีหรือรายงานทางการเงินไม่สามารถให้ข้อมูลอย่างเพียงพอสำหรับผู้มีส่วนได้เสีย

2. บริษัทส่วนใหญ่ในกลุ่ม SET 100 Index ไม่เต็มใจจะรายงานรายละเอียดของข้อมูลการดำเนินงานทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นหน่วยงานกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ควรกำหนดให้บริษัทดังกล่าวจัดทำรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมตามกรอบการจัดทำรายงานของ GRI เนื่องจากกรอบการจัดทำรายงานของ GRI เป็นกรอบการจัดทำรายงานสาธารณะที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากผู้มีส่วนได้เสียทั่วโลก และเน้นการใช้กระบวนการของการจัดทำรายงานมาสร้างคุณค่าให้แก่องค์กรในบริบทของความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม (Joshi and Krishnan, 2010) ซึ่งจะก่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นที่น่าเชื่อถือต่อผู้มีส่วนได้เสีย (Sherman, 2009)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. เนื่องจากประชากรในการศึกษานี้จำกัดเพียงบริษัทในกลุ่ม SET 100 Index ซึ่งเป็นกลุ่มบริษัทที่มีมูลค่าการซื้อขายค่อนข้างสูง แต่มีความสามารถในการทำกำไรและความเสี่ยงทางการเงินที่แตกต่างกันค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตามการวิจัยในอนาคตอาจขยายขอบเขตประชากรให้กว้างกว่านี้หรือศึกษาบริษัทไทยกลุ่มอื่น ซึ่งผลการศึกษามักแตกต่างจากผลการศึกษา

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมมีอีกหลายปัจจัย ดังนั้นการวิจัยในอนาคตอาจจะศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อการรายงานข้อมูลสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทไทย เช่น ปัจจัยทางวัฒนธรรม โครงสร้างความเป็นเจ้าของ สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหาร ลักษณะของธุรกิจ ระดับการแข่งขันของอุตสาหกรรม เป็นต้น หรือใช้ตัววัดผลการดำเนินงานตัวอื่น

เอกสารอ้างอิง

- ชุตินา ครีสนิติเวศน์และอรรณงค์ดี เสวตเลข. 2558. ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์** 1: 63-77.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2558. **รายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้คำนวณดัชนี** (Online). www.set.or.th/th/market/constituents.html, 6 มิถุนายน 2558.
- บุญณภพ สมเศรษฐ์, ภิรายุ แสนบุตดา, และมนวิกา ผดุงสิทธิ์. 2556. ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดขององค์กรความรับผิดชอบต่อสังคมและผลการดำเนินงานด้านการเงิน. **วารสารวิชาชีพบัญชี** 9 (24): 37-58.
- ประจิต ท้าวตร, ศรีณย์ ชูเกียรติ, และรัตติยา มหัทธโกมล. 2547. การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจโดยบริษัทผู้ผลิตสินค้าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. **วารสารจุฬาลงกรณ์ ธุรกิจปริทัศน์** 26 (99): 1-13.
- มัทนชัย สุทธิพันธ์. 2556. ทางออกของธุรกิจไทยสู่หนทางแห่งการพัฒนาอย่างยั่งยืน. **วารสารบริหารธุรกิจ** 36 (137): 38-50.
- วัชนิพร เศรษฐลักโก และ อนุวัฒน์ จงยินดี. 2557. ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีกับ CSR Reporting. **จดหมายข่าวสภาวิชาชีพบัญชี** 16: 10-11.
- วิภา จงรักษ์สัดย์. 2558. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการในประเทศไทย. **วารสารเกษตรศาสตร์ (สาขาสังคมศาสตร์)** 36 (2): 230-243.
- ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน. 2557. **ดัชนีราคาหุ้น** (Online). http://www.tsi-thailand.org/index.php?option=com_content&task=view&id=1817, 28 กรกฎาคม 2557.
- สุภัทวธร ทวีจันทร์. 2556. การบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม: ความสำเร็จองค์กรอย่างยั่งยืน. **วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร** 21 (1): 141.
- สถาบันไทยพัฒน์. 2554. **รายงานเพื่อความยั่งยืน: Reporting Your CSR** (Online). <https://thaicsr.sharefile.com/requireduserinfo.aspx?id=s128465f54404bad8&type=send>, 20 มิถุนายน 2557.
- _____. 2555ก. **รายงานเพื่อความยั่งยืน** (Online). <http://www.thaicsr.com/2012/11/30html>, 4 มิถุนายน 2558.
- _____. 2555ข. **กระบวนการจัดทำรายงานความยั่งยืน** (Online). http://www.thaicsr.com/2012/11/blog-pot_9513.html, 4 มิถุนายน 2558.
- _____. 2555ค. **เส้นทางสร้างความยั่งยืนฉบับ GRI** (Online). <http://www.thaicsr.com/2012/04/gri.html>, 4 มิถุนายน 2558.
- _____. 2555ง. **ไขปัญหาเขียน SD Report ยึดกรอบ GRI สร้างความยั่งยืน** (Online). <http://www.thaicsr.com/2012/11/sd-report.gri.html>, 4 มิถุนายน 2558.
- _____. 2555จ. **แนวทางการจัดทำรายงานความยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: บริษัท เมจิกเพรล จำกัด.

- สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม. 2555. **วิธีการจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนตามกรอบของ GRI Version 3.1**. Version 24 มิถุนายน 2550 (Online). <http://www.csri.or.th/index.php/2012-03-19-10-53-35/2012-03-19-10-57-06/item/2247>, 30 มิถุนายน 2557.
- เสาวรส กรรณขจิต และ มัทนชัย สุทธิพันธุ์. 2557. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมและผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทในประเทศไทย : กรณีศึกษาเปรียบเทียบบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยระหว่างอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างและอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร. **วารสารบริหารธุรกิจ** 37 (144): 67-71.
- องค์กรมี CSR ใฝ่ยั่งยืน เตรียมตัวใช้กรอบรายงานระดับโลกฉบับใหม่. 2556. **ASTV ผู้จัดการออนไลน์** (Online). <http://www.manager.co.th/iBizchannel/viewNews.aspx?NewsID=956000007743>, 1 พฤษภาคม 2557.
- อนันตชัย ยूरประถม. 2550. **CSR จากแนวคิดสู่วิธปฏิบัติ**. Productivity World, November-December, 25-30.
- Abbott, W. F., and Monsen, R. J. 1979. "On the measurement of corporate social responsibility: Self-reported disclosures as a method of measuring corporate social involvement." **Academy of Management Journal** 22 (3): 501-515.
- Bhattacharyya, A. 2014. "Factors associated with the social and environmental reporting of Australian companies." **Australasian Accounting Business and Finance Journal** 8 (1): 25-50.
- Campbell, D., Craven, B. and Shrivess, P. 2003. "Voluntary social reporting in three FTSE sectors: A comment on perception and legitimacy." **Accounting, Auditing & Accountability Journal** 16: 558-581.
- Darus, F., Arshad, R., & Othman, S. 2009. "Influence of institutional pressure and ownership structure on corporate social responsibility disclosure." **Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business** 1(5): 123-150.
- Deegan, C. 2001. **Financial Accounting Theory**. Roseville, NSW: McGraw-Hill Book Company Australia Pty Limited.
- _____. 2002. "The legitimising effect of social and environmental disclosures-a theoretical foundation." **Accounting, Auditing and Accountability Journal** 15 (3): 282-298.
- _____. 2007. **Australian Financial Accounting**. Sydney: McGraw-Hill.
- Douglas, A., Doris, J. and Johnson, B. 2004. "Corporate social reporting in Irish financial institutions." **Total Quality Management Magazine** 16 (6): 387-395.

- Elkington, J. 1997. **Cannibals with forks: the triple bottom line of the 21st century business**. Oxford: Capstone.
- Gamerschlag, R., Moller, K. and Verbeeten, F. 2011. "Determinants of voluntary CSR disclosure: Empirical evidence from Germany." **Review of Managerial Science** 5: 233-262.
- Gray, R., Owen, D. and Maunders, K. 1987. **Corporate Social Reporting**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- _____. and Adams, C. 1996. **Accounting and accountability: Changes and challenges in corporate social and environmental reporting**. London: Prentice-Hall.
- Joshi, S. and Krishnan, R. 2010. "Sustainability accounting: System with a managerial decision focus." **Cost Management** 24 (6): 20-30.
- Kavitha, W. and Anita, P. 2011. "Disclosures about CSR practices: A literature review." **The IUP Journal of Corporate Governance** 5 (1): 45-55.
- Krongkaew-arreya, N. and Settasakko, W. 2013. **Influence factors to develop sustainability report: A case study of Thailand**. Proceedings of 8th Annual London Business Research Conference Imperial College. London, UK.
- Laan, S. 2009. "The role of theory in explaining motivation for corporate social disclosures : Voluntary disclosures vs 'Solicited' disclosures." **Australasian Accounting Business and Finance Journal** 3 (4): 15-29.
- Lindblom, C. K. 1994. **Research methodology: A step-by-step guide for beginners**. Melbourne, Australia: Longman.
- Mohd Ghazali, N. A. 2007. "Ownership structure and corporate social responsibility disclosure: Some Malaysian evidence." **Corporate Governance** 7 (3): 251-266.
- O' Donovan, G. 2000. **Legitimacy Theory as an Explanation for Corporate Environmental Disclosures**. (A thesis submitted to the Faculty of Business and Law, Victoria University of Technology, in fulfillment of the requirements for the award of Doctor of Philosophy, 2000), Victoria University of Technology, Melbourne, Australia.
- Perrow, C. 1970. **Organizational analysis: A sociological view**. Belmont, CA: Wadsworth.
- Prayukvong, P. and Olsen, M. 2009. **Research paper on promoting corporate social responsibility in Thailand and the role of volunteerism. The Network of NGO and Business Partnerships for Sustainable Development** (Online).

- [http://www.undp.or.th/UNV/documents/Research on the CSR Development in Thailand_000.pdf](http://www.undp.or.th/UNV/documents/Research%20on%20the%20CSR%20Development%20in%20Thailand_000.pdf), December 13, 2015.
- Rajanakorn, N. 2012. **Examining corporate social responsibility in Thailand: A view from Thai companies**. Doctoral dissertation, University of Tennessee Knoxville, United State of America (Online). http://trace.tennessee.edu/utk_graddiss/1428, December 6, 2015.
- Ratanajongkol, S., Davey, H. and Low, M. 2006. "Corporate social reporting in Thailand: The news is all good and increasing." **Qualitative. Research in Accounting & Management** 3 (1): 67-83.
- Roberts, R. 1992. "Determinants of corporate-social responsibility disclosure: An application of stakeholder theory." **Accounting, Organizations and Society** 17: 595-612.
- Reverte, C. 2009. "Determinants of corporate social responsibility disclosure ratings by Spanish listed firms." **Journal of Business Ethics** 88: 351-366.
- Rouf, Md. A. 2011. "The corporate social responsibility disclosure: A study of listed companies in Bangladesh." **Business and Economics Research Journal** 2 (3): 19-32.
- Schwindenhammer, S. 2013. "Patterns and explanations of corporate voluntary norm compliance: Results from a structured focused comparison of German G 500 in the global reporting initiative." **German Policy Studies** 9 (2): 123-160.
- Sherman, W. R. 2009. "The global reporting initiative: What value is added?." **International Business & Economics Research Journal** 8 (5): 9-21.
- Sukcharoensin, S. 2012. **The determinants of voluntary CSR disclosure of Thai listed firms**. Doi: 10.7763/IPEDR. 46 (2).
- Suchman, M. 1995. "Managing legitimacy: Strategic and institutional approaches." **Academy of Management Review** 20: 571-611.
- Sutantoputra, A. W. 2009. "Social disclosure rating system for assessing firms' CSR reports." **Corporate Communications: An International Journal** 14 (1): 34-48.
- Suttipun, M. 2012. "Triple bottom line reporting in annual reports: A case study of companies listed on the stock exchange of Thailand (SET)." **Asian Journal of Finance & Accounting** 4 (1): 69-92.

- _____. and Stanton, P. 2012a. "The differences in corporate environmental disclosures on websites and in annual reports: A case study of companies listed in Thailand." **International Journal of Business and Management** 7 (14): 18-31.
- _____. 2012b. "Determinants of environmental disclosure in Thai corporate annual reports." **International Journal of Accounting and Financial Reporting** 2 (1): 99-115.
- _____. 2012c. "Making or not making environmental disclosures in Thailand." **International Journal of Business and Social Science** 3 (9): 73-81.
- The CSR Asia Center at AIT. 2010. **Corporate social responsibility in Thailand** (Online). <http://tbca.or.th/newsite/files/Corporate-Social-Responsibility-in-Thailand-full-4pdf>, November 6, 2015.
- Tregidga, H., Milne, M. and Kearins, K. 2007. **Organizational Legitimacy and Social and Environmental Reporting Research: The Potential of Discourse Analysis. The 5th Asia-Pacific Interdisciplinary Research in Accounting (APIRA) Conference.** Auckland: Auckland University of Technology.
- Udomkit, N. 2013. "CSR analysis: A reflection from businesses and the public in Thailand." **Journal of Management and Sustainability** 3 (2): 155-164.
- WBCSD. 1999. **Corporate Social Responsibility: Meeting changing expectation, World Business Council for Sustainable Development**, ISBN 2-94-024007-8.
- Wuttichindanon, S. 2017. "Corporate social responsibility disclosure-choices of report and its determinants: Empirical evidence from firms listed on the Stock Exchange of Thailand." **Kasetsart Journal of Social Sciences** 38: 156-162.
- Zhang, J. 2013. **Determinants of corporate environmental and social disclosure in Chinese listed mining, electricity supply and chemical companies annual reports.** Unpublished master's thesis, Edith Cowan University, Australia.